

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

56. Reprobantur aliquæ opiniones circa recitationem Horarum Canonicaru.
Primo, an Regulares satisfaciant præcepto recitandi Horas Canonicas,, si
illas tantum mentaliter dicant? Ex quo infertur, quid ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](#)

De Horis Canonicis, &c. Ref. LV I. &c. 449

dub. 2. qui alios adducit Doctores, sic enim
allicit; Algunos Autores modernos calumnian fin
recon de Nauarro, porque dixi cap. 20. de Hor. Ca-
noas num. 14. que speculatiue falso se puden dezir
mentales las cosas, que mandan el Missal y Bre-
viario que se digan secreto; pero a la verdad Nauar-
ro nancia concece, que basta dezirlas mentalmente,
por que no es necesario que las organ otros, ne aun el
mismo que las dice en rigor; porque ya Nauarro sa-
lo que no es provable poder rezar mentalmente, por
la autoridad de la Iglesia, que rifa la oracion vocal
en las Horas Canonicas. Ni obstante el Privilio de
Leon X. concedido a los Menores, que parece dar
facultad para rezar mentalmente; porque como ex-
plique Rodriguez in QQ. Regul. tom. 1. question. 42.
nota, quare dezir lo mismo, que hemos reserido de
Nauarro, Peyrinis tom. 1. sutor. Privilieg. Constat.
ib. Leon X. num. 4. calumnia a Fray Juan de la
Cruz, lib. 1. de statu Religios. cap. 8. dub. 2. porque
interpreta many anche este privalio de Leon X. ya
Scotia theor. 322. porque lo interpreta muy estre-
cho pro me conformo con la interpretacion de
Rodriguez, que pues si concedio a su Orden mejor
jura mente del Papa que no todos estos otros
dubitent, que son de diferentes Religiones. Pero no
esta la interpretacion de Tamburino question. 9.
num. 2. donde afirma, que de los escrupulosos, quando
rezan soles, si se han de oir, o no se misinos, y que
basta mear los labios, aunque rezan o lean por
el libro mentalmente. Hac ille; que quidem de di-
recto pagina cum his, que superius docuit Tam-
burinus ex Societate; cuius sententiam in Praxi à
Regularibus minime secundam esse existimo.

RESOL. LVI.

Regulatique opiniones circa recitationem
Horarum Canoniarum. Primo. an Regulares fa-
cilius sententiam recitantes Horas Canonicas, si
destant mentaliter dicant?

Ex quo infertur, quid est sentendum de obligatione
ex ratio, & penitentia a Confessario invenita, an
pistis solum tantum mentaliter, quod idem dicen-
dam est de recitatione Missa, sectus verbis con-
siderationis?

Secundo, an omissionis Officii Diuini per tres vices in
anno non constitutat peccatum mortale?

Tertio, an si certum, quod Regulares sacris ordinibus
minime initiati, teneantur priuatim solvere
Horas Canonicas?

Quarto, an obligantur Regulares sub mortali ad
coram, si ex sua absentia nouerint chororum
pati?

Quinto, an chorus non existat tantum cum duobus,
vel ad minus quamob, vel tres necessa-
ri sunt?

Sexto, an in choro possint anticipari, vel postponi
Hora Canonica extra tempus illud, quod ab Ec-
clisia prescriptum est? Ex p. 11. tr. 2. & Misc. a.
Ref. 10.

¶ Pater Bruno Chaffaing de priuit. Regular.
pariz. tract. 8. cap. 4. propos. loquens de
quodam privalio Leonis Decimi sic ait; Verum
tamen quantum hoc privalium magnum sit, potest
tamen aliquo modo dici non esse Privalium, sed
utrum communis explicacionem. Ratio est, quia pre-
ceptum de recitando officio, est tantum de illo di-
cendo; sed ille qui mente dicit, verè dicit officium;
verba enim mentalia sunt verba verissima; alioquin
filius Dei non esset Verbum Patris: & certe vide-

tur S. Thomas eiusdem esse sententia, cum 2. 2.
quasi. 88. art. 12. ait; Quod vocalis oratio non sit
necessaria, nisi quando illa debet innoteſcere toti
populo (conſtat autem horas priuatas non debere
ſic innoteſcere) ſecundum cum dicit hominem fo-
lo corde dicere poſſe ex illo Psalmi 261. Tibi dixit
cor meum. Denique motus labiorum, non eſt tanti
momenti, ut obligationem ſub lethali inducat; cum
abundet, hic defectus ſuppleri poſſit per maiorem
attentionem, & devotionem; quoicirca probabile
eſt, quod aliqui putant, quos refert Emanuel Sa-
verb. Hora §. 11. illum qui ſic dicit officium ob ma-
iorem devotionem exculari a lethali peccato, utrum
autem venialiter peccet, Lectori doceo iudicandum
relinquo. Ita ille, qui etiam antea prop. 4. firmat,
Primo, omissionem officij per tres vices in anno,
non conſtituere peccatum mortale; quia omnes
conueniunt in hoc, quod ſola notabilis omisſio in
hac materia efficiat culpam mortalem; at omisſio
vnius, aut alterius diei non eſt notabilis per reſpe-
ctum ad totum annum, dum non eſt 100. pars. Se-
condo, quoniam magis obligat reſidentia, quam re-
citatio Horarum, cum illa fit ex iure Diuino, & in-
ſuncta ſub mortali per multos Canones; at verò re-
citatio Horarum priuatum facienda, ſit tantum con-
ſuetudinis, vel ad ſumnum iuriſ Ecclesiasticis, nul-
loque Canone obligante ſub mortali iniungatur, &
tamen pluribus dubiis quis à reſidentia abſēt po-
teat abſque labore mortalis culpae, ergo, &c. Exci-
pe tamen ab hac sententia recitationem ob titu-
lum aliquem speciale, qui obliget ad quotidie
recitandum ſub culpa lethali, nam ratione illius
tituli poterit, qui obligat ad recitandum illas Ho-
ras quotidie, ut verbi gratia, ſi in fundatione Monas-
terij ſit appofitus, aut in conſeſſione alicuius legati
Monasterio, aut Eccleſia facti.

2. Secundò, Afferit non eſt certum quod
Regularis Sacris ordinibus minime initiati teneantur
priuatim ſolvere Horas Canonicas, nam de
teliquis Regularibus (ſi Fratres Minores excipias)
non eſt certum, quod illo vinculo ligentur; nam omnia
argumenta, quæ adducuntur ad illud onus Re-
gularibus imponendum, parum, aut nihil penitus
probant, & conſuetudo, quæ eſt vnum ex praeci-
piti non admittitur a multis, vt a Caiet. in ſun-
ma verſo. Hora §. 1. Medina quaſi. 7. de orat. ſab-
ſinem ad Aragon 21. quaſi. 8. art. 12. dub. 4. &
a Villalobos, qui in 1. parti ſumma tract. 24. diſſi-
git, afferit le plures antiquos, & graues diſerforum
Ordinum Regularis de haſtia interro-
gat, nihilque certi afferere potuisse. Qui autem
in dubio vellet obligare ad huiusmodi onus Regu-
laris, contra Ius faceret, quod vult, ut melior fit
pars poſſidentis.

3. Obligari Regularis ſub mortali ſi ex ſua ab-
ſentia nouerint Chororum pati, & tunc credit illum
pati, ſi in eo cantu plano cantatur, dum non adfun-
tatem quatuor, ſi vero cantu ſirmo recitatur, ut
in Choro Recollectorum, & Capucinorum, dum
etiam tot Regularis non interficiunt, niſi quis
dixerit eum numerum ſufficiere; qui ad recitationem
priuatam alternatim faciendam ſufficiens eſt;
cumque ad hanc faciendam duo ſufficiant, videtur
illum numerum dumtaxat neceſſarium: nam haec
recitatio Horarum per diēs Regularis practicata,
non eſt proprius cantus ordinatus ad populum conno-
candum ut interſiſt, qui eſt præcipius ſinis inſtitu-
tionis Chori ſed tantum recitatio alta, ſiem, &
clata voce facta, eſter tamen peccatum maior numeri
numero non accedente ad Chorūm, ſi inde scandalū
occationem ſacculares, aut Regularis affluerent,
quod perſep̄e ex huiusmodi abſentis fine cauſa &

^{Sup. hoc ſug.}
pra in Ref.
§. §. 1. & in
Ref. 16. lege
doctrinam
§. Non defi-
nam, & fi-
gnāter quā-
vis curſum
infra in Ref.
so. §. No-
tatio.

^{Sup. hoc ſu-}
ſra. Ad id
huius Ref. &
latifl. ſu-
pra à Re-
fol. 12. vique
ad Ref. 18.
inclusum &
in hac vlt. &
in eius vlt.
& in aliis ea-
rum prima-
rum anno-
tationum.

^{Sup. hoc ſu-}
ſra. 19. vlt. an-
te medium,
verſ. Hic.

450.

Tractatus Sextus

Regularibus factis proculdubio oriti in maioribus
Conuentibus certum est; si verbi gratia ex numero
viginti Regularium in illis commorantium, adsint
dumtaxat quatuor, & ex duodenario, duo credide-
rim tamen hunc numerum sufficere posse etiam abs-
que scandalos, si reliqui Regulares confessionibus audi-
endi, & prædicationibus faciendi, aut similibus
bonis operibus incumbenter. Et quidem hæc omnia
posset quis cantu nostra Religionis Clericorum Re-
gularium applicare. Et tandem quard' asserit. Recol-
lectos, Capucinos, & alios huiusmodi, qui horis, can-
tus quem vocant firmo, canendis non incumbunt,
posse in Choro anticipare, & postponere illas extra
illud tempus, quod ab Ecclesia præscriptum est, quia
ratio obligationis illas alta voce, & statutis horis re-
citandi, videlicet (vt populus conueniat, & moueatur
ad laudandum Deum) in illis deficit, cum cantus ille
firmus parum, aut nullatenus ad hoc moueat; ac pro-
pterea non soleat populus ad eorum Ecclesias conue-
nire, quo circa sic Caïet. verb. Horas cap. 4. tenuit ab
solute, quod illa anticipatio, & postpositio erat tan-
tum venialis, nisi fieret habitualiter, a fortiori asserre-
ret nullum esse in huiusmodi Ordinibus, in quibus
cantu firmo non canitur; posse autem Praelatum,
quando occurrit causa, anticipare, & postponere cer-
tum est. Et hæc omnia, vt dixi, docet Brunus, obser-
vis, quæ quidem sparsim in meis operibus inuenies
reiecta, & nunc illa iterum reiecio.

Receta, & nunc ina iterum reicio.

4. Et quidem priuilegium illud Leonis non permittere, vt Regulares possint perfolere totum Officium mentaliter, ego satis improbau contra Santorum alibi, & Emanuel Sà, quem adducit Brunus, correctus fuit à Magistro Sacri Palatij in impreßione Romana. Sed quod magis displiceret illud quod asserit Pater Bruno dictum Priuilegium esse declaratiuum iuris, nam certum est horas Canonicas de iure non mentaliter, sed voce recitandas esse, vt definitum fuit in Concil. Basiliensi *sess. 2. t. 5. 2.* & tenent Doctores communiter. Ratio potest esse, quia vox excitar magis nostrum affectum ad Deum, & etiam prouocat alitorum affectus, quod oratio mentalis non facit: & facilius est ore, quam mente tantum orare, & ita docet Escobar à Corro de Hor. Canon. *ques. 4. num. 73.* Fault quiescit. *156.* & Doctores communiter. Ita Suarez de Hor. Canonie. Sanchez in opus. lib. 7. cap. 21. dub. 8. *num. 4.* Baldellus *vbi in fa.* tenent sententiam Bruni, esse practicè improbabilem; neque esse demandam occasionem introducendi nouos ritus in Ecclesia; & idem Horas Canonicas verè eis dicendas vocaliter, & per voces verè formatas, & distinctas per instrumenta; & organa vocis, sive illæ fint tant claræ, & tam altae, vt possint audi viri saltem a ipsò orante; siue non: idque expresse asserit etiam Catechatus *2. 2. ques. 83. art. 12.* vbi ait, ad orationem communem, quales sunt Horas Canonicae, necessario requiri ut sit vocalis: Et aperte colligitur etiam ex Concilio Basiliensi, vbi dicitur, quod siue soli siue associati recitent Diurnum, nocturnumque Officium reverenter, & verbisque distinctis debent peragere. Vnde ex his contra eis, quas docuit Brunus asserit Baldellus in *T'heol. Morals. tom. 2. lib. 3. dis. 13. n. 16.* quod concessio illa Leonis X. pro Fratribus Minoribus verè fuit priuilegium: neque possunt illo vti qui tali priuilegio non participant, certe hoc tempore nulli participant; cum omnia priuilegia viuæ vocis oracula, & non per Bullas concessa, sint reuocata per Gregorium X V. de anno 1622. & per Virbanum V I I I de anno 1635. Et absolutè qui hoc tempore recitaret Officium solum mentaliter, sua obligationi non satisfacceret, vt notant Sanchez *lib. 7. con- fil. cap. 2. dub. 8. cit. num. 3.* & Beja. *pari. 1. ca. 155. c. cit. 9.* Ex his, colligunt Doctores, & alii communiter

apud ipsum: quod idem etiam est de Rosario, de
Psalmis Precentorialibus, & de similibus, ad qua-
quis potest teneri ex voto, vel ex precentia Sacra-
mentali; quia similiiter non possunt perfolvi solita-
ment alterius, cum debeant accipi, huiusmodi obliga-
tiones ad instar praecipui Ecclesiastici, ut notat idem
Sanchez lib.4. in Decal. i num. 36: quamquam qui ad
illa tenetur ex voto, licet post huiusmodi orationes
vocaliter perfolviandas mentaliter dicere, si id ex-
amineretur sibi melius, suaque saluti magis expediens,
ut communiter dictetur in materia de voti communi-
catione, & subinde Sanchez numer. 36. cit.

5. Ad id vero, quod afferit Bruno, Religiosis ^{Op.} Sacris non constitutos esse in dubium, an excludantur ^{principiis} ab onere perfolundi Horas Canonicas. Respondeo hoc esse certum, & contrarium afferentes liberas Redicendo eos videlicet a precepto Horarum Canonicarum, ^{alii} est opinio contra communem Doctorum, quae plena manu adducit doctissimus Pater Bardi in *selektib. & quæst. I. §. 2.* ubi post illorum Catalogum sic afferit. Hi sunt Auctores, qui hanc sententiam defendentes, eam reddunt non solum probabiliori oppositare, ^{adversarii} etiam moraliter certam, ita vt alia in praxi rata minimè fit cedat: prouinde immerito noster Sanctus, eam dixit non esse probabilem: & Ascanius Tambrinus inquit ab omnibus esse recte tam, ut pote præcontrariant, & rationi dissonā: Et vtterius alij procedentes, illam temerariam appellarunt. Si Reginaldus, & Pelizzarius locis citatis. Hucvsque Bardi, qui solitas rationes ad hanc confutandam sententiam adducit; quam etiam tenet Marcellinus de S. Benedicto in *Compend. priuili. Congregationis Fulensis verbis Horæ Canonice 6. 11. in Scholio.*

H. Canon. 9. 11. in Schoio.

6. Et tandem ad id, quod asserit Bruno, non pati. Chorum, si duo ibi tantum assistant; Respondco, prædicto. Chorum non existere tantum cum duobus, sed ad di- minus quatuor, vel tres necessarios esse, vt fert com- munis sententia, ita Macigni de *H. Canon. cap. 5.6.* alia eiis. 24. & alijs.

7. Nota hic etiam eundem Brumum *part. 2. 4. 4. 1.* cap. 1. propof. 10. in fine, extendere hoc privilegium ad Missem, ita ut possint Regulares, quæ dicenda sunt vocaliter, dicere mentaliter, seclusi verbis con- fessoris. Sed hæc opinio est proflua elini- nanda.

RESOL. LVII.

An qui recitat solus omnes Psalmos, & postea vocat socium, & ab illo auscultat nouem Lectiones, satisfacientes praepcio?
Idem est, si quis recitat medietatem Matutinam, & aliam medietatem audit à socio, vel si recitet integrum Matutinum, & Landes, & postea audiatur Horas, & reliqua à socio.
Et quid, si duo Religiosi simul recitent Psalmos Matutini alternae, & postea novem Lectiones omnes illius audiuntur à tertio vocato ad hunc effectum; quia si tres Religiosi simul Officium recitantes vultu Choros efficientes, Deflores communiter negant hoc posse fieri?
Et quid est dicendum; si in Choro recitentur omnes nouem Lectiones Magistri ab his, qui a loquuntur nullo modo canunt Psalmos, a reliquo intercessentes Choro, qui recitant Psalmos, dici possent non satisfacere sua obligationi?
Et quid, si in recitatione Vesperarum unus recitat unum Psalmatum integrum, & alius alium? Ex p. 9. ut. 7. & Mise. 2. Ref. 3.